

ITE-VET
2016–2018

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Schulpraktische Studien als Teil der beruflichen Lehrerbildung

The following report is a result of the
ITE-VET project which is part of the
Erasmus+ Programme of the European
Union.

This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ITE-VET
2016–2018

Schulpraktische Studien
als Teil der beruflichen
Lehrerbildung

Vera Braun

Universität Konstanz

ITE-VET Dozentenschulung in Kyiv, 20.-22.02.2018

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ITE-VET
2016–2018

Практичні заняття у школі як частина професійної педагогічної освіти

Віра Браун

Університет Констанц

ITE-VET навчання викладачів у Києві, 20.-22.02.2018

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agenda

1. Einführung
2. Schulpraktische Studien: Ziele, Merkmale, Formen
3. Umsetzung schulpraktischer Studien im Rahmen des Studiengangs Wirtschaftspädagogik an der Universität Konstanz
4. Umsetzung von Betriebspraktika in Zusammenhang mit dem Studiengang Wirtschaftspädagogik an der Universität Konstanz

1. Вступ
2. Вивчення практичних занять у школі: цілі, характеристики, форми
3. Реалізація практичних навчальних програм в рамках програми "Бізнес-освіта" в Університеті Констанц
4. Реалізація практики на підприємстві в рамках вивчення бізнес-освіти в Університеті Констанц

1. Einführung – Einordnung des Themas ins ITE-VET Projekt

4DEV: 4. Paket, Kategorie „Development“

Implementierung neuer Formen der Praxisorientierung

=Integration von mind. 8 Wochen Schulpraktika und mind. 12 Wochen Betriebspraktika

4.1 Verstehen, wie die Programmländer Praxisphasen in ihre Studienpläne umsetzen

(ITE-VET Projektantrag, 2016)

1. Вступ - місце теми у проекті ITE-VET

4DEV: 4. Пакет, Категорія "Розвиток"

**Впровадження нових форм практичної спрямованості
= Інтеграція щонайменше 8 тижнів практики в школі та щонайменше 12
тижнів практики на підприємстві**

**4.1 Розуміння того, як учасники проекту впроваджують етапи практики у
своїх навчальних програмах**

(ITE-VET Projektantrag, 2016)

1. Einführung – Zum Theorie-Praxis-Problem

- Spannungsverhältnis zwischen akademischer Lehrerausbildung und schulpraktischem Alltag (Theorie und Praxis muss erlernt werden)
- Aus professionstheoretischer Sicht sind die Studierenden von Lehramtsstudiengängen Novizen, die nicht ohne handlungspraktische Erfahrungen zu Unterrichtsexperten ihres Berufs werden können
- Empirischer Nachweis: Merkmale schulpraktischer Lerngelegenheiten können den Wissenserwerb wesentlich beeinflussen (König, 2012)
- An der Universität kaum Möglichkeiten, das gelernte Theoriewissen praktisch auf konkrete Handlungssituationen anzuwenden
- Wunsch nach mehr Praxis von Seiten der Studierenden

(vgl. König et al., 2014, S. 6-8; Makrinus, 2013, S. 13)

1. Вступ - до проблеми теорія-практика

- Напруженість між підготовкою викладачів та повсякденною практикою у школі (теорія та практика повинні бути вивчені)
- З точки зору теорії професії студенти програм підготовки викладачів стають новачками, які не можуть стати професійними викладачами без практичного досвіду
- Емпіричні докази: Характеристика практичних можливостей навчання у школі може суттєво вплинути на придбання знань (König, 2012)
- В університеті практично немає ніяких можливостей застосувати отримані теоретичні знання практично до конкретних ситуацій дій
- Бажання більше практики з боку студентів

(vgl. König et al., 2014, S. 6-8; Makrinus, 2013, S. 13)

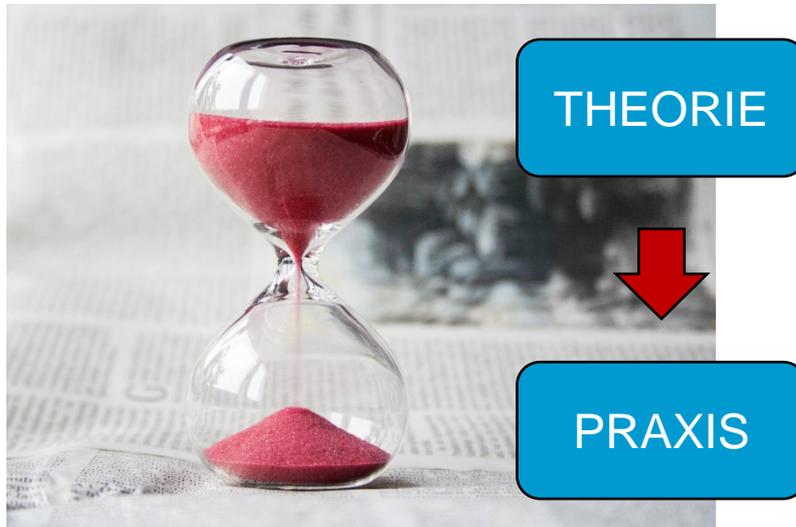
1. Einführung – Zum Theorie-Praxis-Problem

Zum Verhältnis von Theorie und Praxis

Erste Vorstellung: Das Transfermodell

Es findet ein WISSENSTRANSFER statt

=> Theorie wird auf die Praxis übertragen und dort angewendet

(Makrinus 2013, S. 58 ff.)

1. Вступ - до проблеми теорія-практика

Про співвідношення між теорією та практикою

Перша ідея: модель передачі

відбувається ПЕРЕДАЧА ЗНАНЬ

=> Теорія переноситься на практику і застосовується там

(Makrinus 2013, S. 58 ff.)

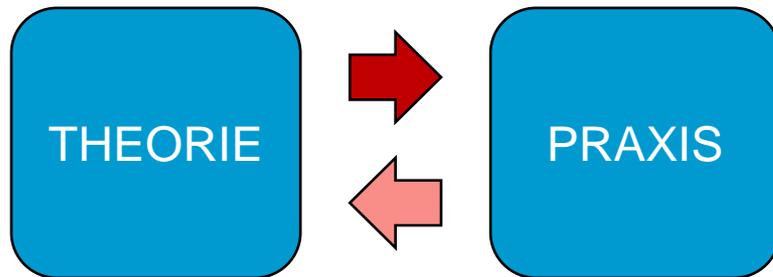
1. Einführung – Zum Theorie-Praxis-Problem

Zum Verhältnis von Theorie und Praxis

Zweite Vorstellung: Das Transformationsmodell

Es findet eine WISSENSTRANSFORMATION statt

=> Differenz von Theorie und Praxis; Theorie muss für die Praxis angepasst werden

(Makrinus 2013, S. 61 ff.)

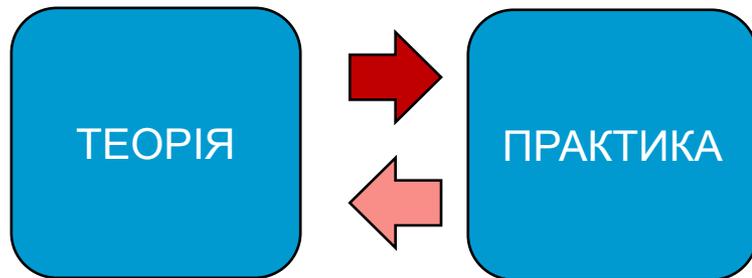
1. Вступ - до проблеми теорія-практика

Про співвідношення між теорією та практикою

Друга ідея: модель трансформації

має місце ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗНАННЯ

=> Різниця в теорії та практиці; Теорія повинна бути адаптована до практики

(Makrinus 2013, S. 61 ff.)

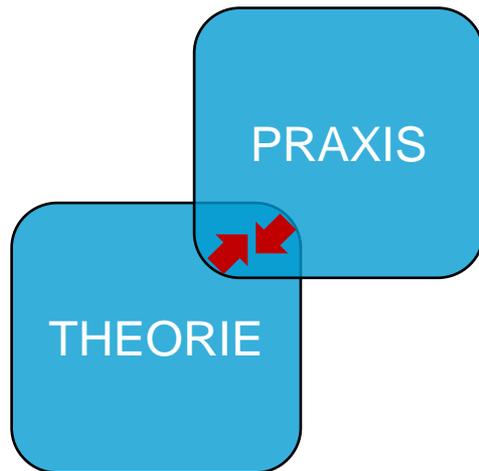
1. Einführung – Zum Theorie-Praxis-Problem

Zum Verhältnis von Theorie und Praxis

Dritte Vorstellung: Das Relationierungsmodell

Es besteht eine DIFFERENZ VON WISSENSFORMEN

=> Theorie und Praxis sind grundsätzlich unterschiedlich, Theorie stellt dem Akteur Deutungsmöglichkeiten zur Verfügung

(Makrinus 2013, S. 63 ff.)

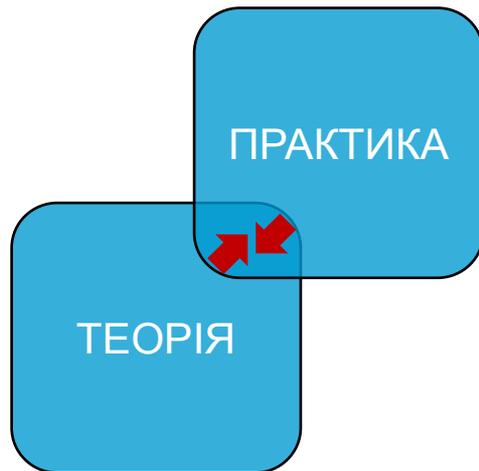
1. Вступ - до проблеми теорія-практика

Про співвідношення між теорією та практикою

Третя ідея: реляційна модель

існує РІЗНИЦЯ У ФОРМАХ ЗНАНЬ

=> Теорія та практика принципово різні, теорія надає акторові
можливості інтерпретації

(Makrinus 2013, S. 63 ff.)

Agenda

1. Einführung
2. **Schulpraktische Studien: Ziele, Merkmale, Formen**
3. Umsetzung schulpraktischer Studien im Rahmen des Studiengangs Wirtschaftspädagogik an der Universität Konstanz
4. Umsetzung von Betriebspraktika in Zusammenhang mit dem Studiengang Wirtschaftspädagogik an der Universität Konstanz

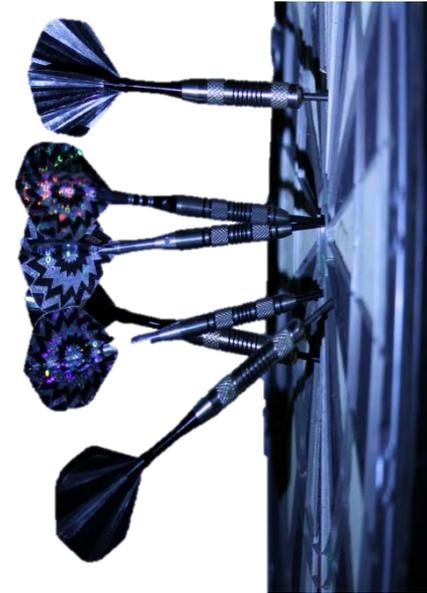
1. Вступ
2. **Вивчення практичних занять у школі: цілі, характеристики, форми**
3. Реалізація практичних навчальних програм в рамках програми "Бізнес-освіта" в Університеті Констанц
4. Реалізація практики на підприємстві в рамках вивчення бізнес-освіти в Університеті Констанц

Ziele von schulpraktischen Studien

- Verstärkte theoriebezogene Auseinandersetzung mit dem schulpraktischen Feld ohne unmittelbaren Handlungsdruck
- Überprüfung des Berufswunsches durch vertiefte Einblicke in den Berufsalltag von Lehrpersonen und Kennenlernen des Berufsfeldes Schule
- Anbahnung des Rollenwechsels vom Schüler zum Lehrer
- Einübung unterrichtsbezogener professioneller Handlungen mit zunehmender Verantwortungsübernahme:
  - Unterrichtsplanung
  - Unterrichtsdurchführung
  - Unterrichtsreflexion

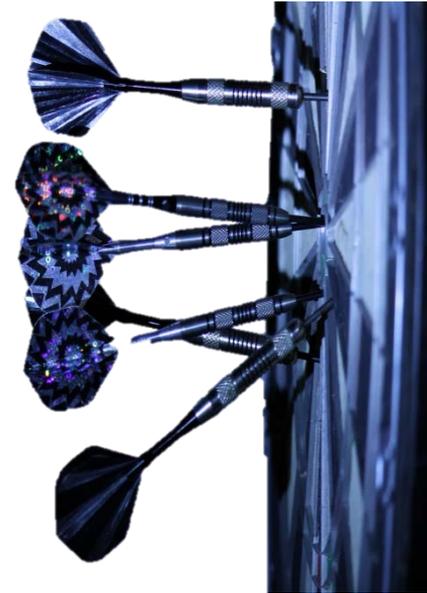

=> Struktur, Inhalt, Art, zeitliche Platzierung der Praktika in
Abhängigkeit von den Zielen bzw. Professionalisierungsabsichten

(Gröschner et al., 2015, S. 643-653; König et al., 2014, S. 5)

Цілі вивчення практичних занять у школі

- Посилена теорія, пов'язана з вивченням практики у школі без негайого примусу до дії
- Огляд кар'єрного прагнення шляхом глибокого розуміння повсякденної роботи викладачів та ознайомлення з професійною сферою навчання
- Ініціювання зміни ролей від студента до викладача
- Практичні професійні дії, пов'язані з навчанням, з підвищенням відповідальності:
- планування уроку
- реалізація навчання
- зворотній зв'язок

=> Структура, зміст, тип, тимчасове розміщення практики залежно від цілей або намірів професіоналізації

(Gröschner et al., 2015, S. 643-653; König et al., 2014, S. 5)

Strukturelle Merkmale von schulpraktischen Studien

- **Dauer**
(Tage bzw. Wochen)
- **Platzierung im Studienverlauf**
(Grund- bzw. Hauptstudium/ BA- bzw. MA-Phase)
- **Organisationsform**
(Blockveranstaltung oder semesterbegleitendes Praktikum)
- **Art hinsichtlich der Professionalisierungsabsicht**
(Orientierungs- bzw. Hospitations-/ Mitwirkungspraktikum)
- **Begleitung**
(Art der Begleitung durch Schule und Hochschule)
- **Tätigkeiten**
(unterrichtlich, außerunterrichtlich, lernaufgabenbezogen)

(Gröschner et al., 2015, S. 642; König et al., 2014, S. 7)

Структурні особливості вивчення практичних занять у школі

- **Тривалість** (Днів або тижнів)
- **Розміщення під час навчання**
(Базове або основне вивчення / фаза бакалавра або магістра)
- **Організаційна форма**
(Блок-курс або семестр практики)
- **Тип намірів професіоналізації**
(Орієнтація на практику або інтернатура / участь у практиці)
- **Супровід**
(Тип супроводу у школі та коледжі)
- **Діяльність**
(навчальна діяльність, позакласне навчання, заходи, пов'язані з діяльністю)

(Gröschner et al., 2015, S. 642; König et al., 2014, S. 7)

Übersicht über Formen von schulpraktischen Studien

Praktikumsform	Konzeption	Zeitliche Verortung im Studium	Professionalisierungsabsicht
Orientierungs- bzw. Hospitationspraktika	geblockt	am Anfang des Studiums	Überprüfung Berufswunsch, Kennenlernen des Berufs
Mitwirkungspraktika	geblockt oder kontinuierlich (semesterbegleitend)	später im Studium	Sammeln von unterrichtsbezogenen Lehrerfahrungen

(Gröschner et al., 2015, S. 643 f.)

Огляд форм вивчення практичних занять у школі

Форма практики	Концепція	Тимчасове місце в дослідженні	Професіоналізація навмисна
Орієнтація на практику або інтернатура	блоками	на початку дослідження	Перевірка професійних устремлінь, ознайомлення з професією
Участь у практиці	блоками або безперервний (супровід протягом семестру)	пізніше в дослідженні	Збір уроків на основі педагогічного досвіду

(Gröschner et al., 2015, S. 643 f.)

Begleitung von schulpraktischen Studien

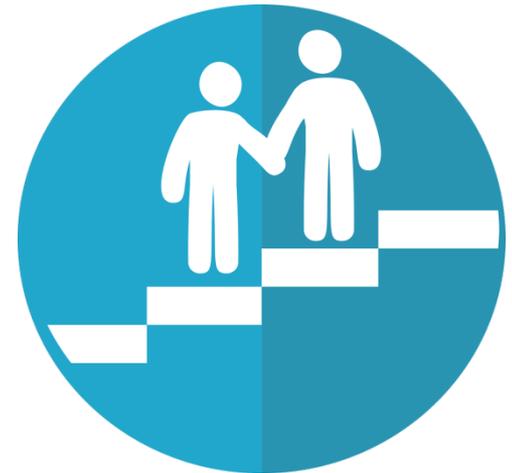

Universitäre Begleitung

- Vorbereitung / Nachbereitung / begleitende Betreuung / begleitende Veranstaltungen
- Zertifizierung nach Erbringung aller Prüfungsleistungen

Begleitung auf Schulebene

- Zuordnung zu einer Lehrperson
- Unterstützung bei der Erstellung eines Plans für das Praktikum
- Feedbackgespräche nach Hospitationen und vor allem nach Unterrichtseinheiten des Praktikanten

(vgl. Gröschner et al., 2015)

Супровід вивчення практичних занять у школі

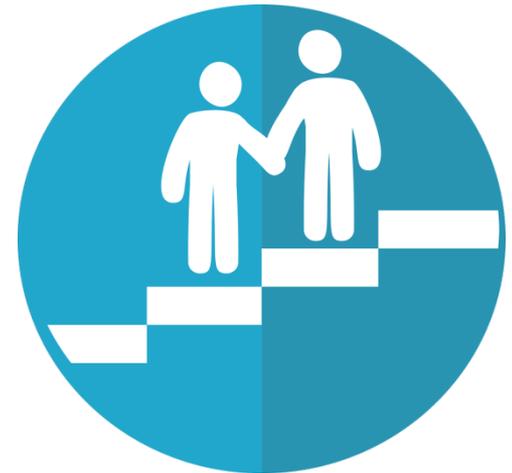

Університетський супровід

- Підготовка / подальша / супровідна допомога / супровідні заходи
- Сертифікація після завершення всіх іспитів

Супровід на рівні школи

- Призначення викладача
- Допомога у створенні плану практики
- Зворотній зв'язок після практики і особливо після уроків практиканта

(vgl. Gröschner et al., 2015)

Dimensionen der Tätigkeiten von Praktikant/innen während schulpraktischer Studien

Komplexität des Berufsfeldes über
forschungsmethodische Zugänge erkunden

Pädagogische Handlungssituationen planen

Pädagogische Handlungssituationen durchführen

Theorien auf Situationen beziehen

Mit Situationen analytisch-reflexiv umgehen

(König et al, 2014, S. 8 ff.)

Масштаб діяльності практикантів під час вивчення практичних занять у школі

Дослідіть складність професійного поля за допомогою дослідницьких методологічних підходів

Розплануйте навчальні дії відповідно до ситуації

Виконайте виховні дії

Пов'яжіть теорії з ситуаціями

Проведіть аналітично-рефлексивне осмислення ситуації

(König et al, 2014, S. 8 ff.)

Tätigkeiten von Praktikant/innen während schulpraktischer Studien

Arten von Tätigkeiten

Beispiele

Unterrichtliche Tätigkeiten

- Hospitationen
- Teilweise Übernahme von Aufgaben im Unterricht (z. B. Hausaufgabenbesprechung)
- Durchführung von Unterricht in Anwesenheit der Lehrperson

Außerunterrichtliche Tätigkeiten

- Teilnahme an Lehrerkonferenzen
- Teilnahme an Schulveranstaltungen
- Gespräche mit Lehrpersonen über den Beruf oder Unterricht
- Gespräche mit Sozialarbeitern der Schule

Lernaufgaben- bezogene Tätigkeiten

- Anfertigung eines Portfolios oder Lerntagebuchs
- Analyse und Reflexion des eigenen Unterrichts
- Darlegung einer Unterrichtsplanung im Praktikumsbericht

(vgl. König et al., 2014, S. 7)

Діяльність практиканта під час вивчення практичних занять у школі

Види діяльності

Приклади

Навчальна діяльність

- Відвідування
- Часткове прийняття на себе завдань у класі (наприклад, домашня дискусія)
- Викладання в присутності вчителя

Позакласні заняття

- Участь у конференціях викладачів
- Участь у шкільних заходах
- Обговорення з вчителями про роботу або уроки
- Бесіди з соціальними працівниками школи

Заходи, пов'язані з діяльністю

- Створення портфоліо чи навчального щоденника
- Аналіз та відображення власних уроків
- Презентація плану уроку у звіті про практику

(vgl. König et al., 2014, S. 7)

Agenda

1. Einführung
2. Schulpraktische Studien: Ziele, Merkmale, Formen
3. **Umsetzung schulpraktischer Studien im Rahmen des Studiengangs Wirtschaftspädagogik an der Universität Konstanz**
4. Umsetzung von Betriebspraktika in Zusammenhang mit dem Studiengang Wirtschaftspädagogik an der Universität Konstanz

1. Вступ
2. Вивчення практичних занять у школі: цілі, характеристики, форми
3. **Реалізація вивчення шкільних практичних занять в рамках програми "Бізнес-освіта" в Університеті Констанц**
4. Реалізація практики на підприємстві в рамках вивчення бізнес-освіти в Університеті Констанц

Umsetzung schulpraktischer Studien in Konstanz in drei Modulen: Übersicht

	Modul 1	Modul 2	Modul 3
Dauer	4 Wochen (Vollzeit)	3 Wochen (Vollzeit)	3 Wochen (Vollzeit)
ECTS	8	5	5
Platzierung im Studium	4. BA-Semester	1. MA-Semester	2. MA-Semester
Organisationsform	geblockt	geblockt	geblockt
Professionalisierungsabsicht	„vor der Klasse stehen“ der Praktikant/innen	lehrergeleiteter Unterricht durch Praktikant/innen	schülergeleiteter Unterricht durch Praktikant/innen
Zu absolvierende Stunden	32 Stunden Hospitation 8 Stunden Unterricht (davon 2 teilweise angeleitet, 6 voll)	20 Stunden Hospitation 10 Stunden Unterricht	18 Stunden Hospitation 12 Stunden Unterricht

Реалізація вивчення шкільних практичних занять в Університеті Констанц за трьома модулями: Огляд

ITE-VET
2016-2018

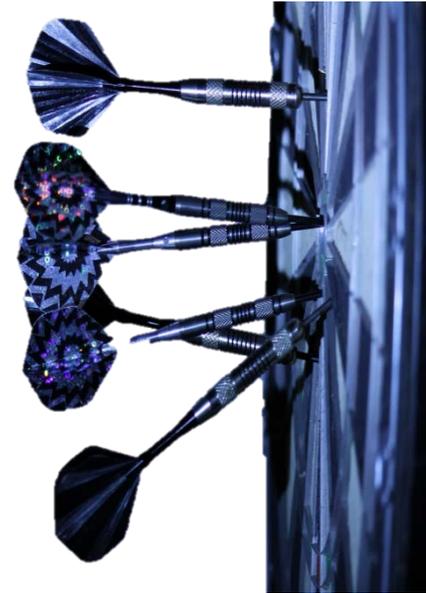
	Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3
Тривалість	4 тижні (повний робочий день)	3 тижні (повний робочий день)	3 тижні (повний робочий день)
ECTS	8	5	5
Місце в навчанні	4-й семестр бакалаврату	1-й семестр магістратури	2-й семестр магістратури
Організаційна форма	блоками	блоками	блоками
Професійні наміри	“Стоячи перед класом” практикант	Підготовлене вчителем навчання практиканта	Навчальна інструкція, проведена студентом, практикантом /всередині
Розподіл годин	32 години практики 8 годин уроків (2 частково керовані, 6 повні)	20 годин навчання 10 годин уроків	18 годин спостереження 12 уроків

Umsetzung schulpraktischer Studien in Konstanz in drei Modulen: Kompetenzziele und Lerninhalte

Module 2 und 3 Kompetenzziele (nicht verfügbar für Modul 1)

Die Studierenden:

- können eigenständig Lehr-Lern-Prozesse planen, strukturieren, durchführen, kontrollieren und reflektieren
- sind in der Lage, ihre eigene Lehrerpersönlichkeit sowie ihr Auftreten kritisch zu hinterfragen
- kennen grundlegende Faktoren, die die Unterrichtsqualität beeinflussen und sind in der Lage, diese kritisch zu beurteilen
- durchdringen und reflektieren Themen und Forschungsansätze, die Gegenstand der aktuellen (fach-)didaktischen Diskussion sind

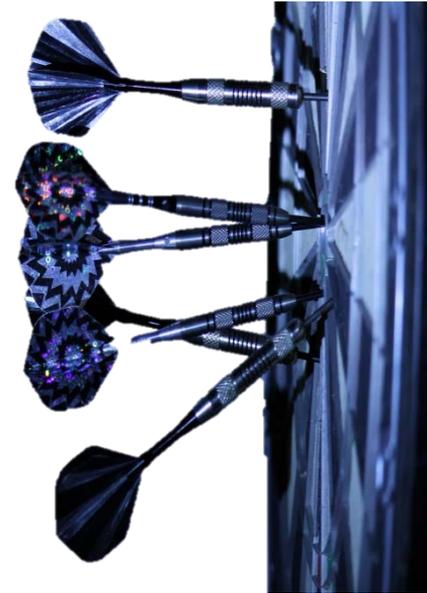
Реалізація вивчення шкільних практичних занять в Університеті Констанц за трьома модулями: цілі розвитку компетенцій та навчальні навички

Цілі розвитку компетенцій модулів 2 та 3 (недоступні для модуля 1)

Студенти:

- можуть самостійно планувати, структурувати, впроваджувати, контролювати і відображати навчально-виховні процеси
- здатні критично ставити питання про власну особистість вчителя, а також про свою поведінку
- знають основні фактори, які впливають на якість викладання і здатні обговорювати їх критично
- насичують і відображають теми та підходи до дослідження, які є предметом поточної (професійно-) дидактичної дискусії

Umsetzung schulpraktischer Studien in Konstanz in drei Modulen: Kompetenzziele und Lerninhalte

Modul 2 Lerninhalte

- Behandlung der einschlägigen (fach-)didaktische Anforderungsfelder
  - Gestaltung von Kommunikations- und Interaktionsprozessen im Unterricht
  - Auswirkung methodischer Grundentscheidungen auf den Lernerfolg
  - Anforderungen im Lehrerberuf
  - Lehrerpersönlichkeit
  - Unterricht als das komplexe Zusammenspiel von inhaltlich-didaktischen und emotional-motivationalen Faktoren
- Verbinden der Felder mit dem aktiven unterrichtlichen Handeln

Реалізація вивчення шкільних практичних занять в Університеті Констанц за трьома модулями: цілі розвитку компетенцій та навчальні навички

Зміст навчального модуля 2

- Обробка відповідного (професійно-) дидактичного поля вимог
  - Проектування процесів комунікації та взаємодії в класі
  - Вплив основних методологічних рішень на успіх навчання
  - Вимоги до професії викладача
  - Особистість викладача
  - Уроки як складна взаємодія змістовно-дидактичних та емоційно-мотиваційних чинників
- Підключення поля за допомогою активної навчальної дії

Umsetzung schulpraktischer Studien in Konstanz in drei Modulen: Kompetenzziele und Lerninhalte

Module 2 und 3 Kompetenzziele (nicht verfügbar für Modul 1)

Die Studierenden:

- können eigenständig Lehr-Lern-Prozesse planen, strukturieren, durchführen, kontrollieren und reflektieren
- sind in der Lage, ihre eigene Lehrerpersönlichkeit sowie ihr Auftreten kritisch zu hinterfragen
- kennen grundlegende Faktoren, die die Unterrichtsqualität beeinflussen und sind in der Lage, diese kritisch zu beurteilen
- durchdringen und reflektieren Themen und Forschungsansätze, die Gegenstand der aktuellen (fach-)didaktischen Diskussion sind

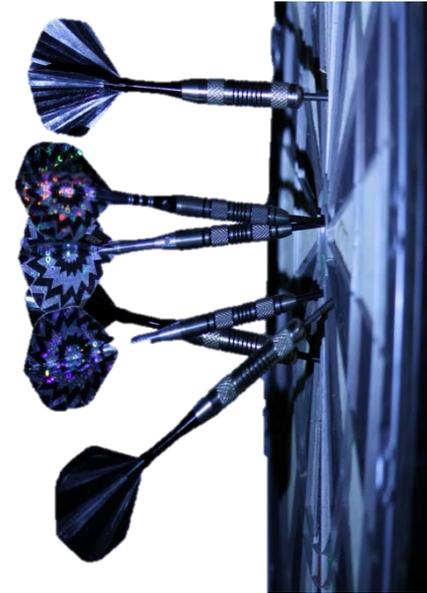

Реалізація вивчення шкільних практичних занять в Університеті Констанц за трьома модулями: цілі розвитку компетенцій та навчальні навички

Цілі розвитку компетенцій модулів 2 та 3 (недоступні для модуля 1)

Студенти:

- можуть самостійно планувати, структурувати, впроваджувати, контролювати і відображати навчально-виховні процеси
- здатні критично ставити питання про власну особистість вчителя, а також про свою поведінку
- знають основні фактори, які впливають на якість викладання і здатні обговорювати їх критично
- насичують і відображають теми та підходи до дослідження, які є предметом поточної (професійно-) дидактичної дискусії

Umsetzung schulpraktischer Studien in Konstanz in drei Modulen: Kompetenzziele und Lerninhalte

Module 3 Lerninhalte

- Behandlung der einschlägigen (fach-)didaktische Anforderungsfelder
  - Diagnose von Lernvoraussetzungen
  - Prävention von und Umgang mit Unterrichtsstörungen
  - lernerzentrierte Unterrichtsformen
  - Bedeutung institutioneller Rahmenbedingungen für das Lernen
  - Organisation komplexer Lernprozesse
- Verbinden der Felder mit dem aktiven unterrichtlichen Handeln

Реалізація вивчення шкільних практичних занять в Університеті Констанц за трьома модулями: цілі розвитку компетенції та навчальні навички

Зміст навчального модуля 3

Обробка відповідних (професійно-) дидактичних вимог

- Діагностика навчальних передумов
- Запобігання та вирішення проблем у класі
- Навчально-орієнтовані форми навчання
- Важливість інституціональної основи для навчання
- Організація складних навчальних процесів

Підключення поля за допомогою активної навчальної дії

Umsetzung schulpraktischer Studien in Konstanz in drei Modulen: Begleitung

	Modul 1	Modul 2	Modul 3
Begleitung durch Universität	Vorbereitung: Einführung in die Unterrichtspraxis* (3 ECTS)	Vorbereitung: Fachdidaktik 1* (3 ECTS)	Vorbereitung: Fachdidaktik 2* (4 ECTS)
Begleitung durch staatliche Seminare	---	„Begleitveranstaltungen“ zu Beginn und am Ende des Praktikums**	„Begleitveranstaltungen“ zu Beginn und am Ende des Praktikums**
Begleitung durch Schulen	Zuordnung zu einem/r Mentor/in	Zuordnung zu einem/r Mentor/in	Zuordnung zu einem/r Mentor/in

*Konzepte dieser Veranstaltungen siehe Folien J. Dietrich, Dozentenschulung Lviv, 10/2017

**Details zu diesen Veranstaltungen siehe Folien O. Greuling, Dozentenschulung Lviv, 10/2017

Реалізація вивчення шкільних практичних занять в Університеті Констанц за трьома модулями: супровід

	Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3
Супроводжується університетом	Підготовка: Вступ до педагогічної практики * (3 ECTS)	Підготовка: Професійна дидактика 1 * (3 ECTS)	Підготовка: Професійна дидактика 2 * (4 ECTS)
Супровід через державні семінари	---	"Супутні заходи" на початку та наприкінці практики **	"Супровідні події" на початку та наприкінці практики **
Супроводжується школами	Призначення наставника	Призначення наставника	Призначення наставника

* Концепції цих подій див. на слайдах Й. Дітріх, навчання викладачів, Львів, 10/2017

** Більш детальну інформацію про це див. на слайдах О. Грелінг, навчання викладачів, Львів, 10/2017

Umsetzung schulpraktischer Studien in Konstanz in drei Modulen: Begleitung

Begleitung durch die Universität

- Modul 1:

vorbereitende Veranstaltung „Einführung in die Unterrichtspraxis“:

- Theoretischer Unterricht und Übungen zu praxisrelevanten Themen, z. B. Umgang mit Leistungsheterogenität, Phasen von Unterricht, Unterrichtsmethoden, Unterrichtsvorbereitung
- Studierende müssen beispielhaften Unterrichtsentwurf anfertigen und die Stunde an einer Schule durchführen
- Studierende bekommen Feedback zu Entwurf und gehaltener Stunde (Besprechung mit Kommilitonen und in Sprechstunde bei Dozent/in)
- Vermittlung eines Beobachtungsmodells für den Unterricht für Hospitationen basierend auf verschiedenen zu beobachtenden Kompetenzdimensionen

Реалізація вивчення шкільних практичних занять в Університеті Констанц за трьома модулями: супровід

Супроводжується університетом

Модуль 1:

Підготовчий захід "Вступ до педагогічної практики":

- Теоретичні уроки та вправи з актуальних для практики тем. Наприклад, розглядаємо неоднорідність результатів, фази навчання, методи навчання, підготовку уроку
- Студенти повинні підготувати зразкові плани уроків та провести заняття у школі
- Студенти отримують зворотний зв'язок щодо проекту та проведеного уроку (дискусія з колегами та за погодженням з лектором)
- Впровадження спостережної моделі для уроків для спостереження за ознакою різних аспектів компетенції

Umsetzung schulpraktischer Studien in Konstanz in drei Modulen: Begleitung

Begleitung durch die Universität

- Modul 2:
vorbereitende Veranstaltung „Fachdidaktik 1“:
z. B. Lehrplananalyse, Diagnostik, Motivation- und Emotion im Lehr- / Lernprozess, problemorientierte Didaktik, Gestaltung handlungsorientierter Lernsettings
=> Anwendung der Themenschwerpunkte mithilfe von Praxisbeispielen
- Modul 3:
vorbereitende Veranstaltung „Fachdidaktik 2“:
=> Fachdidaktische Schwerpunktthemen werden von den Studierenden präsentiert und in Unterrichtsentwürfen umgesetzt, letztere werden in der Gruppe diskutiert

Реалізація вивчення шкільних практичних занять в Університеті Констанц за трьома модулями: супровід

Супроводжується університетом

Модуль 2:

Підготовчий захід «Професійна дидактика 1»:

Наприклад, аналіз навчальних програм, діагностика, мотивація та емоції у навчально-виховному процесі, проблемно-орієнтована дидактика, створення орієнтованих на дію навчальних установ

=> Імплементация основних тем з використанням практичних прикладів

Модуль 3:

Підготовчий захід «Професійна дидактика 2»:

=> Тематичні дидактичні теми представлені студентами і реалізовані у планах уроків, останні обговорюються в групі

Umsetzung schulpraktischer Studien in Konstanz in drei Modulen: Begleitung

Begleitung durch Staatliche Seminare für Didaktik und Lehrerbildung

- Modul 2:
Begleitveranstaltungen am Anfang und Ende der Praktika
  - 15 Stunden Erziehungswissenschaft (Pädagogik, Pädagogische Psychologie)
  - 4 Stunden Fachdidaktik pro Fach
- Modul 3:
analog zu Modul 2

Реалізація вивчення шкільних практичних занять в Університеті Констанц за трьома модулями: супровід

Супровід через державні семінари для дидактики та підготовки викладачів

Модуль 2:

Супровідні події на початку та наприкінці практики:

- 15 годин наук про освіту (педагогіка, педагогічна психологія)
- 4 години професійної дидактики про предмет

Модуль 3:

аналогічно модулю 2

Umsetzung schulpraktischer Studien in Konstanz in drei Modulen: Begleitung

Begleitung durch die Schulen

- Module 2 und 3: (finden an derselben Schule statt)
  - Zuweisung einer Ausbildungslehrperson (Koordination)
  - Zuweisung eine/r Mentor/in
  - Zuweisung eines groben Stundenplanes (selbstständige Detailplanung durch Praktikant/innen)
  - 1-2 Mal pro Woche Sitzungen aller Praktikant/innen mit der Ausbildungslehrperson
  - Am Ende des Praktikums erfolgt eine mündliche Abschlussberatung mit der Ausbildungslehrperson; schriftlichen Zusammenfassung der Beratung durch Ausbildungslehrperson
  - Die Praktikant/innen erhalten eine Teilnahmebescheinigung von der Schulleitung gegen Vorlage der verlangten Leistungsnachweise

Реалізація вивчення шкільних практичних занять в Університеті Констанц за трьома модулями: супровід

Супровід через школи

Модулі 2 і 3: (відбувається в тій же школі)

- Призначення викладача-інструктора (координація)
- Призначення наставника
- Призначення сталого розкладу (незалежне детальне планування учнів)
- 1-2 рази на тиждень сесії всіх учнів з викладачем-практикантом
- Наприкінці практики відбувається усна заключна консультація з тренером; письмова підсумкова порада, надана викладачем-інструктором
- Практиканти отримують свідоцтво про відвідування від керівництва школи за умови подання необхідних сертифікатів про досягнення

Umsetzung schulpraktischer Studien in Konstanz in drei Modulen: Begleitung

	Modul 1	Module 2 und 3
Leistungs- nachweise	<ul style="list-style-type: none"> • Nachweis der erforderlichen Anzahl an Hospitationsstunden* • Nachweis der erforderlichen Anzahl an aktiven Unterrichtsstunden* • Abgabe eines Unterrichtsentwurfes einer aktiv gehaltenen Stunde	<ul style="list-style-type: none"> • Nachweise der erforderlichen Anzahl an Hospitations- und aktiven Unterrichtsstunden* • Erstellung je eines Unterrichtsentwurfs pro Fach und Modul (insgesamt 4) • Nachweis über die Teilnahme an sonstigen schulischen und außerunterrichtlichen Veranstaltungen • Praktikumsbericht:<ul style="list-style-type: none"> • Beschreibung Ausbildungsinhalte und Abfolge • Beschreibung Arbeitsaufträge der Seminare und der Ausbildungslehrkraft und Dokumentation der Erledigung • Dokumentation der Vorbereitung und Durchführung eigener Unterrichtsversuche • Abschlussbericht am Ende der drei Module:<ul style="list-style-type: none"> • Reflexionen über die gemachten Erfahrungen

*durch Unterschriften der entsprechenden Lehrpersonen

Реалізація вивчення шкільних практичних занять в Університеті Констанц за трьома модулями: супровід

	Модуль 1	Модулі 2 і 3
Докази продуктивності	<ul style="list-style-type: none"> • Підтвердження необхідної кількості годин навчання * • Підтвердження необхідної кількості активних уроків * • Подача плану уроку для активного уроку	<ul style="list-style-type: none"> • Підтвердження необхідної кількості практики та активних уроків * • Створення одного уроку для кожного предмету та модуля (всього 4) • Підтвердження участі в інших шкільних та позашкільних заходах • Звіт про практику:<ul style="list-style-type: none"> • Опис навчального вмісту та послідовності • Опис робочих завдань, семінарів викладача-інструктора та документація про завершення • Документація про підготовку та виконання власних спроб навчання • Заключний звіт наприкінці трьох модулів:<ul style="list-style-type: none"> • Роздуми над досвідом

*підписами відповідних вчителів

Agenda

1. Einführung
2. Schulpraktische Studien: Ziele, Merkmale, Formen
3. Umsetzung schulpraktischer Studien im Rahmen des Studiengangs Wirtschaftspädagogik an der Universität Konstanz
4. **Umsetzung von Betriebspraktika in Zusammenhang mit dem Studiengang Wirtschaftspädagogik an der Universität Konstanz**

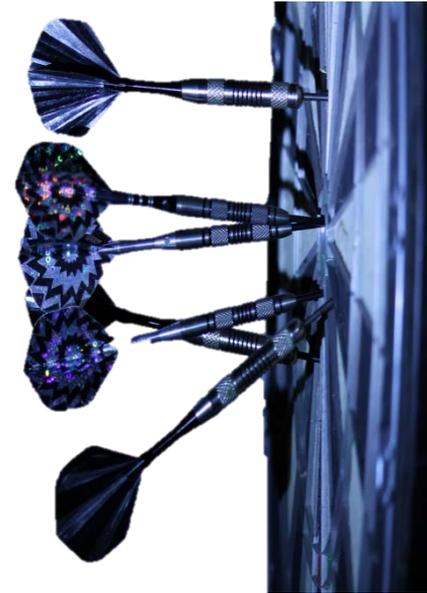

1. Вступ
2. Вивчення практичних занять у школі: цілі, характеристики, форми
3. Реалізація вивчення шкільних практичних занять в рамках програми "Бізнес-освіта" в Університеті Констанц
4. **Реалізація практики на підприємстві в рамках вивчення бізнес-освіти в Університеті Констанц**

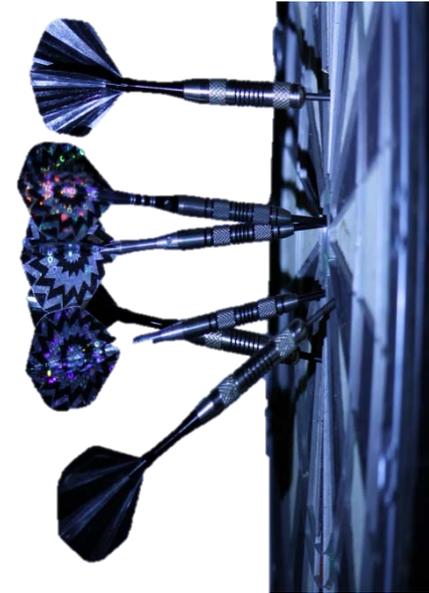
Erstes Betriebspraktikum im Rahmen des BA-Studiums der Wirtschaftswissenschaften

- Kompetenzziele:
  - Sozialkompetenz (Konflikt- und Kritikfähigkeit, Teamfähigkeit, Moderations- und Kommunikationsfähigkeiten, internationale Orientierung und Führungsqualitäten)
  - Methodenkompetenz (Lern- und Arbeitstechniken, Medienfertigkeiten, Planungs- und Projektmanagement, Mehrsprachigkeit)
  - Selbstkompetenz (Selbstmanagement, Leistungs- und Verantwortungsbereitschaft, Flexibilität, Mobilität, Kreativität, ethisches Verhalten)

Перша практика на підприємстві як частина підготовки бакалавра Цілі розвитку компетенцій:

- Соціальні навички (навички управління конфліктами і критичного мислення, навички управління командами, модерація та комунікативні навички, міжнародна орієнтація та лідерські навички)
- Методологічна компетентність (методи навчання та роботи, навички роботи з медіа, планування та управління проектами, багатомовність)
- Самоконкурентність (самоврядування, ефективність та відповідальність, гнучкість, мобільність, творчість, етична поведінка)

Erstes Betriebspraktikum im Rahmen des BA-Studiums der Wirtschaftswissenschaften

- Lerninhalte:
  - Anwendung von im Studium erworbenen Kenntnissen in der Praxis
  - Erwerb von neuem, praxisorientiertem Wissen
  - Sammeln von berufspraktischen Erfahrungen
  - Vertiefung und Erweiterung von Kompetenzen und Qualifikationen für das Studium und künftige Berufsmöglichkeiten
- Keine Anerkennung von Aushilfsjobs, Nebenjobs, Hilfstätigkeiten, Tätigkeit als wissenschaftliche Hilfskraft, Praktika bei Hochschulinstituten
- Nachweis: Bescheinigung des Praktikumsgebers, aus dem Praktikumsdauer sowie Aufgaben und Tätigkeiten hervorgehen

Перша практика на підприємстві як частина підготовки бакалавра

Зміст навчання:

- Застосування набутих знань на практиці
- Придбання нових, практико-орієнтованих знань
- Отримання практичного досвіду
- Поглиблення та розширення компетенцій та кваліфікацій для навчання та майбутніх професійних можливостей
- Відсутність визнання тимчасових робочих місць, робота на умовах неповного робочого часу, допоміжні роботи, робота в якості асистента з досліджень, практика в університетських інститутах
- Підтвердження: Сертифікація постачальників практики, тривалість практики, а також завдання та заходи

Umsetzung von Betriebspraktika in Konstanz

Erstes Betriebspraktikum im Rahmen des BA-Studiums der Wirtschaftswissenschaften

- Art: Kaufmännische Praktikum
- Umfang:
  - 6 Wochen (8 ECTS)
  - Mind. 35h/Woche
  - Aufteilung in max. 2 Abschnitte
  - Anrechnung von max. 3 Fehltagen aus gesundheitlichen Gründen

Реалізація практики на підприємстві в Констанц

Перша практика на підприємстві як частина підготовки бакалавра

Тип: Комерційне Стажування

Ступінь :

- 6 тижнів (8 ECTS)
- В середньому 35 год. / тиждень
- Розподіл на макс. 2 секції
- Підрахунок макс. 3 дні за станом здоров'я

Zweites Betriebspraktikum im Anschluss an das Masterstudium der Wirtschaftspädagogik

- Ist nicht Teil des Studiums, aber Zulassungsvoraussetzung für das Referendariat
- Wird nach dem Masterstudium in Wirtschaftspädagogik absolviert
- Art: Kaufmännisches Praktikum
- Umfang:
  - mindestens 42 Wochen
  - Vollzeit (Wochenarbeitszeit laut Tarifvertrag)
  - Aufteilung in zusammenhängenden Abschnitte von mindestens einem Monat
  - ausgefallene Praktikumszeit muss nachgeholt werden

Друга практика на підприємстві в рамках магістерської програми бізнес-освіти

- Не є частиною навчання, але є вимогою про прийом до рефендаріату
- Буде завершено після закінчення навчання в магістратурі за напрямком бізнес-освіти
- Тип: Комерційне стажування
- Ступінь :
  - принаймні 42 тижні
  - Повний робочий день (щотижневий робочий час згідно з колективним договором)
  - Розподіл на суміжні секції принаймні один місяць
  - Незручний період практики повинен бути перенесений

Zweites Betriebspraktikum

- Nachweis:
  - Bescheinigung der Praktikumgeber mit Angabe der entsprechenden Bereiche zu bescheinigen
  - Berichte des/der Praktikant/in über die praktische Tätigkeit
  - Praktikumpflicht entfällt bei Nachweis des Abschlusses einer einschlägigen Berufsausbildung oder einer einschlägigen Berufstätigkeit von mindestens zwei Jahren

Друга практика на підприємстві в рамках магістерської програми бізнес-освіти

Підтвердження:

- Сертифікація постачальників практики із зазначенням відповідних сфер практики
  - Звіти праканта про практичну роботу
  - Обов'язкова практика більше не потрібна після підтвердження відповідного професійного навчання або відповідної професійної діяльності не менше двох років

Zweites Betriebspraktikum

- Praxisstellen:
    - anerkannten Betrieben der Wirtschaft, z.B. in der Industrie, im Groß- oder Einzelhandel, bei Versicherungen, Banken, Speditionen, Wirtschaftsprüfern, Steuerberatern, in der öffentlichen Verwaltung, in Handwerksbetrieben
  - Bereiche:
    - Rechnungswesen
    - Einkauf oder Verkauf
    - betriebliche Aus- und Fortbildung
    - Personalwesen
    - Qualitätsmanagement
    - Einkauf oder Verkauf (insg. max. 6 Monate)
- } Pflichtbereich (insg. mind. 6 Monate)
- } Wahlbereich (insg. mind. 6 Monate)

Друга практика на підприємстві в рамках магістерської програми бізнес-освіти

Місця практики:

- визнані компанії в економіці, наприклад у промисловості, у оптовій або роздрібній торгівлі, у страхових компаніях, банках, експедиторських компаніях, бухгалтерських консультаціях, податкових консультаціях, у державному управлінні, на ремісничих підприємствах

Сфери:

- бухгалтерський облік
- купівля або продаж
- підприємницька освіта та підвищення кваліфікації
- Управління персоналом
- управління якістю
- купівля або продаж (максимум 6 місяців)

} Обов'язкова зона (не менше 6 місяців)

} Вибіркова зона (не менше 6 місяців)

1. Einführung
2. Schulpraktische Studien: Ziele, Merkmale, Formen
3. Umsetzung schulpraktischer Studien im Rahmen des Studiengangs Wirtschaftspädagogik an der Universität Konstanz
4. Umsetzung von Betriebspraktika im Rahmen des Studiengangs Wirtschaftspädagogik an der Universität Konstanz

**Herzlichen
Dank!**

1. Вступ
2. Практичні заняття у школі: цілі, характеристики, форми
3. Реалізація вивчення шкільних практичних занять в рамках програми "Бізнес-освіта" в Університеті Констанц
4. Реалізація практики на підприємстві в рамках вивчення бізнес-освіти в Університеті Констанц

Сердечно

Дякуємо!

- Gröschner, A./Müller, K./Bauer, J./Seidel, T./Prenzel, M./Kauper, T./Möller, J. (2015). Praxisphasen in der Lehrerausbildung – Eine Strukturanalyse am Beispiel des gymnasialen Lehramtsstudiums in Deutschland, in: Zeitschrift für Erziehungswissenschaft, 18. Jg., S. 639–665.
- König, J. (2012). Zum Einfluss der Schulpraxis im Lehramtsstudium auf den Erwerb von pädagogischem Wissen. Spielen erste Unterrichtsversuche eine Rolle?, in: Hascher, T./Neuweg, G. H. (Hrsg.), Forschung zur (Wirksamkeit der) LehrerInnenbildung, Wien: S. 143-159.
- König, J./Tachtsoglou, S./Darge, K./Lünemann, M. (2014). Zur Nutzung von Praxis: Modellierung und Validierung lernprozessbezogener Tätigkeiten von angehenden Lehrkräften im Rahmen ihrer schulpraktischen Ausbildung, in: Zeitschrift für Bildungsforschung, 4. Jg., S. 3-22.
- Makrinus, L. (2013). Der Wunsch nach mehr Praxis. Zur Bedeutung von Praxisphasen im Lehramtsstudium, Wiesbaden.